

"יש לי רעיון! יותר טוב מהסיפור שהיה" - הטקסט בפי הילדים כחומר ביד היוצר
א. ורדי-ראט, ז. כהן, ה. אילנברג, ת. לוי
 המסלול לגיל הרך, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי, באר-שבע, ישראל

שיח עמיתים בגן מהווה מנוף לפיתוח כישורים אורייניים וחברתיים (בלום-קולקה, 2010). המשחק הדמיוני הקבוצתי מאפשר לילדים לפתח את היכולת החברתית והקוגניטיבית שלהם, תוך חידוד פרספקטיבות שונות ולמידה האחד מן השני (Corsaro, 2005; Bergen, 2000).

המחקר הנוכחי עוסק בשיח עמיתים של ילדי גן וכיתות א' ב', במהלך משחק כאילו (pretend play) בעקבות סיפור ולעמוד על מקומו של הטקסט הסיפורי בהתפתחותם האוריינית. מטרה זו צמחה משאלה ששאלנו, כחוקרות העוסקות בהכשרה להוראה בגיל הרך, כיצד ניתן לקרב את הילד אל הספר, בעידן שיש לספר מתחרים רבים כל כך. שאלה זו הינה מהותית לאור הקשר שנמצא בין הקשבה לסיפורים ושיח אודותם, לבין התפתחות כישורים אורייניים (Roskos & Christie, 2000).

המחקר מתבסס על ניתוח שיח של 30 משחקים, שנערכו בגני הילדים ובכיתות א' ב', הוקלטו ותועתקו. הכלי שפותח לצורך עבודה זו הינו סכימת קידוד, המבטאת שכיחויות של מאפייני שיח בהקשר להתייחסותם של הילדים אל הטקסט הסיפורי. במקביל, נערך ניתוח איכותני המצביע על האינטראקציה ההדדית המתקיימת בין הילדים לטקסט הסיפורי.

תהליך ההפקה והשחזור של הסיפור במהלך "משחק כאילו", הנו תהליך של משא ומתן, הדומה לתהליך המתרחש בין קורא לטקסט. בתהליך הקריאה, הילד נדרש להתנתק באופן זמני מהמציאות הקיימת ולהיכנס לעולם הטקסט (Harris, 2000). במובן זה, ניתן לראות במשחק כאילו בעקבות סיפור מעין תרגול המאפשר לילדים להתנתק מהמציאות המיידית של "כאן ועכשיו", ולהיכנס למציאות אחרת של "עולמות אפשריים" דמיוניים (Bruner 1986).

ניכר כי במשחק כאילו בעקבות סיפור יש לטקסט מקום נכבד בטיפוח כישורים אורייניים. הפקת המשמעויות מן הטקסט הסיפורי מתרחשת בתהליך קבוצתי, תוך התחשבות באילוצי המציאות החברתית וההקשרית של המשחק.

ניתוח תמלילי המשחקים מעיד על כישורים אורייניים במהלך שיח עמיתים, כגון: שימוש בשפה במשלב גבוה, יצירתיות לשונית, שימוש בשפת הספר, שחזור פרשני של הטקסט תוך שמירה על מבנה ורצף סיפורי.